

SZOCIÁLIS JOG I.

**Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és
Dokumentációs Központ**

**2015. SZEPTEMBER 17.
DR. JOÓ ARANKA**

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001
Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- Czúcz Ottó szerint „...a társadalom keretei között megszervezett összes olyan tevékenységet, melynek az a rendeltetése, hogy a társadalom tagjai (vagy azok bizonyos csoportjai) által megtermelt anyagi javak egy részének elvonásával képzett alapból támogatást adjanak mindazon személyeknek, akik (önhibájukon kívül) nem tudnak saját megélhetésükről gondoskodni (reprodukciós zavarral küzdenek), vagy akik – a társadalom fennmaradása érdekében, a társadalom által elismert – többletterheket vállalnak magukra”. (Czúcz, 2003)

- **A XIX. cikk rögzíti, hogy**
- „(1) Magyarország arra **törekszik**, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. **Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén** minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
- (2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.”

- **A XXII. cikk kimondja**
- ”(1) Magyarország **törekszik arra**, hogy az emberhez méltó **lakhatás feltételeit** és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.
- (2) Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését az **állam és a helyi önkormányzatok** azzal is segítik, hogy törekszenek valamennyi **hajlék nélkül élő** személy számára szállást biztosítani.
- (3) Törvény vagy helyi önkormányzat rendelete a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében, a közterület meghatározott részére vonatkozóan **jogellenessé minősítheti az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodást.**”

- A rászorultság alapján biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások célja, hogy az alacsony jövedelmű emberek részére segítséget nyújtsanak a létfenntartáshoz.
- A szegénység kockázatának kitett csoportok Magyarországon:
 - munkanélküliek,
 - 18 év alatti gyermekek,
 - Gyermekek nevelő szülők (egyedülálló szülők, nagycsaládosok).

- Működési mechanizmus szerinti csoportosítás
- 1. Biztosítás elvű ellátások: egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai (gyermekgondozáshoz kapcsolódó ellátások, megváltozott munkaképességűek ellátása), a nyugdíjbiztosítás pénzbeli ellátásai, illetve a foglalkoztatáspolitikai célú pénzbeli ellátások, előzetes biztosítási idő meglétéhez kötöttek, a jogosultságot járulék fizetése alapozza meg.
- 2. Univerzális típusú ellátások az előzetes biztosítási időhöz kötött speciális élethelyzetekhez – gyermekszülés, gyermeknevelés, fogyatékos állapot-kapcsolódó, jövedelem feltételeit nem előíró ellátások (családtámogatások, fogyatékossgal élők hátránykompenzáló ellátásai)

- 3. Rászorultsági elvű ellátások: elsősorban a jövedelemmel nem rendelkező, vagy alacsony jövedelmű személyek, családok számára biztosítható ellátások. Céljuk, hogy a megélhetéshez és az emberi méltóság megőrzéséhez szükséges minimális jövedelmet biztosítsák úgy, hogy ne eredményezzék a segélyezési csapda kialakulását.

- A rászorultság alapján nyújtott ellátásokra vonatkozó jogszabályok:
- Alaptörvény,
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény és végrehajtási rendeletei,
- Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény és végrehajtási rendeletei,
- Önkormányzati rendeletek,
- Az eljárásra a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény

- **A Szt. célja** „hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.”

- Az emberi humánus és a méltóság tiszteletben tartásával a legalapvetőbb létfenntartási szükségletek kielégítése mindenki számára,
- Alanyi jogosultság, rászorultság vizsgálata,
- A támogatások végső célja az érintettek alkalmassá tétele az önálló életvitel folytatására,
- Szociális igazságosság érvényre juttatása

- A humánus és emberi méltóság tiszteletben tartása,
- Önkéntesség elve,
- Titoktartás elve,
- Célhoz kötött adatszolgáltatás elve,
- Együttműködési kötelezettség.

- Személyi hatály:
- A személyi hatály meghatározza az ellátásban részesülők körét.
- Az Szt. hatálya kiterjed a Magyarországon élő:
 - magyar állampolgárokra,
 - bevándoroltakra és letelepedettekre,
 - hontalanokra,
 - a magyar hatóság által menekültként vagy oltalmazottként elismert személyekre.

- Az Európai Szociális Kartát megerősítő országoknak Magyarország területén jogszerűen tartózkodó állampolgárai számára a települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak rendkívüli települési támogatást, étkeztetést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyeztet
- Az Szt. hatálya kiterjed
- a) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény (a továbbiakban: Szmty.) szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyre, amennyiben az ellátás igénylésének időpontjában az Szmty.-ben meghatározottak szerint a szabad mozgás és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogát Magyarország területén gyakorolja, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik, valamint

- *b)* az időskorúak járadéka tekintetében a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról és annak végrehajtásáról szóló uniós rendeletekben (a továbbiakban: uniós rendeletek) meghatározott jogosulti körbe tartozó személyre,
- amennyiben az ellátás igénylésének időpontjában az Szmtv.-ben meghatározottak szerint a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát Magyarország területén gyakorolja, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik.
- Az időskorúak járadéka tekintetében a törvény hatálya kiterjed a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás és tartózkodás céljából kiállított engedéllyel (EU Kék Kártya) rendelkező harmadik országbeli állampolgárra, feltéve, hogy rendelkezik a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel.

- Éjjeli menedékhely (hajléktalan ellátások) tekintetében a törvény hatálya kiterjed arra a személyre, akinek
- a) idegenrendészeti, kitoloncolási, menekültügyi őrizete megszűnt,
- b) az idegenrendészeti hatóság vagy a menekültügyi hatóság által fenntartott intézményben, az idegenrendészeti eljárásban elrendelt kijelölt helyen, vagy a menekültügyi eljárásban elrendelt kötelező tartózkodási helyen, vagy szálláshelyen való tartózkodása megszűnt, vagy
- c) idegenrendészeti vagy menekültügyi eljárásban az idegenrendészeti vagy menekültügyi hatóság által fenntartott intézmény kijelölt helyen való tartózkodási helyként vagy szálláshelyként nem jelölhető ki és hajléktalannak minősül. (hajléktalan az, aki az éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti)

- Az éjjeli menedékhely ellátásokat az előzőekben felsorolt külföldiek az idegenrendészeti vagy a menekültügyi hatóság által kiállított ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás, vagy humanitárius tartózkodási engedély és az előző bekezdésben foglalt feltételek fennállását tanúsító hatósági igazolás birtokában vehetik igénybe.
- Az időskorúak járadéka tekintetében a törvény hatálya kiterjed az összevont engedéllyel rendelkező, Magyarország területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárra.

- Tárgyi hatály:
- Az Szt. tárgyi hatálya meghatározza, hogy mely ellátás típusokról rendelkezik a törvény.
- **pénzbeli ellátások** (időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása, ápolási díj, települési támogatás),
- **természetben ellátások** (köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság),
- **szociális szolgáltatások** (szociális alapszolgáltatások, szakosított ellátások).

- Területi hatály:
- A területi hatály meghatározza, hogy az Szt. a Magyarország területén nyújtott szociális ellátásokra tejed ki.
- Időbeli hatály:
- Az Szt. rendelkezéseit mikortól, mely időponttól kell alkalmazni.

- Szervi hatály:
- A szervi hatály magába foglalja a
- szociális feladat és hatáskört gyakorló szerveket (helyi önkormányzat képviselő-testülete, települési önkormányzat jegyzője, fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala, szociális hatóság),
- az ellátást nyújtók körét (állam, egyház, nem állami szolgáltató).

- **A járási hivatal által nyújtott (Szt-ben foglalt) ellátások:**
- Időskorúak járadéka,
- Foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
- Ápolási díj,
- A képviselő-testület a rendeletében meghatározott feltételek szerint települési támogatást állapít meg.

- **A járási hivatal által természetben nyújtott szociális ellátások**
- Közgyógyellátás (alanyi és normatív),
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.
- **Települési önkormányzat képviselő-testülete:**
- köztemetés

- **Települési önkormányzat köteles biztosítani:**
- Étkeztetést
- Házi segítségnyújtást
- Állandó lakosságszámtól függő szociális ellátást,
- Szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést (különösen családsegítés)

- **Kétezer** főnél több állandó lakosú önkormányzat területén:
- **családsegítést,**
- **Hármezer** főnél több állandó lakosú önkormányzat területén:
- **családsegítést, idősek nappali ellátását,**
- **tízezer** főnél több állandó lakosú önkormányzat területén:
- **családsegítést, nappali ellátásokat**

- **Harmincezer** főnél több állandó lakosú önkormányzat területén:
- **családsegítést, nappali ellátásokat, időskorúak gondozóházát, éjjeli menedékhelyet, hajléktalan személyek átmeneti szállását,**
- **Fővárosi Önkormányzat biztosítja:**
- **Idősek otthona,**
- **Hajléktalanok otthona,**
- **Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye,**
- **Hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása (ha a kerületi önkormányzattal másként nem állapodtak meg)**

- **Megyei jogú város** saját területén:
alapszolgáltatási feladatokat,
- éjjeli menedékhelyet,
- hajléktalan személyek átmeneti szállását,
idősek otthonát,
- **lakossági szükséglet indokoltsága** esetén:
- hajléktalanok otthonát,
- hajléktalan személyek rehabilitációs
intézményét.

- **Állam által kijelölt szerv** (Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság)
- **Harmincezer** főnél több állandó lakosú önkormányzat területén:
- Fogyatékos személyek gondozóháza,
- Pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek átmeneti otthona,
- **A fővárosban:**
- Pszichiátriai betegek
- Szenvledélybetegek
- Fogyatékos személyek szakosított ellátását.

- **Állam által kijelölt szerv** (Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság)
- **a megye területén** a szakosított ellátások megszervezéséről és fenntartásáról, azzal, hogy a megyei jogú város területére is kiterjedően köteles gondoskodni azokról az ellátásokról, amelyek megszervezésére a megyei jogú város nem köteles.

- Közgyógyellátási igazolvány
- A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

- A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy – külön jogszabályban meghatározottak szerint – térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott
- a) járóbeteg-ellátás keretében rendelhető egyes, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló jogszabályban meghatározott gyógyszerekre – ideértve a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszereket is – gyógyszerkerete erejéig,
- b) egyes, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló jogszabályban meghatározott gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá
- c) az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra

- Alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra
- a) az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú;
- b) az aktív korúak ellátására jogosult egészségkárosodott személy;
- c) a pénzellátásban részesülő hadigondozott és a nemzeti gondozott;
- d) a központi szociális segélyben részesülő;
- e) a rokkantsági járadékos;

- Normatív jogcímen jogosult közgyógyellátásra az a személy, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátásnak az Szt. 50/A. § (4) bekezdése szerint elismert térítési díja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 10%-át meghaladja, feltéve hogy a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedülélő esetén 150%-át.

- Az alanyi és a normatív közgyógyellátásra való jogosultságról a járási hivatal dönt. Az alanyi közgyógyellátásra való jogosultságot két évre, a normatív közgyógyellátásra való jogosultságot egy évre állapítják meg.

- A járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát,
- *a)* akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120%-át,
- *b)* aki egyedülélő és jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át
- nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.

- A szociális rászorultság igazolásáról a járási hivatal hatósági bizonyítványt állít ki.
- A bizonyítvány hatályossága 1 év.

- A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete – a halálesetről való tudomásszerzést követő huszonegy napon belül – gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről, ha
 - *a)* nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy
 - *b)* az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik.

- Az elhunyt személy utolsó lakóhelye szerinti települési önkormányzat
- *a)* a költségeket hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél bejelenti, vagy
- *b)* az eltemettetésre köteles személyt a köztemetés költségeinek megtérítésére kötelezi.

- **Szociális alapszolgáltatások a következők:**
- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (2013. július 1. óta állami feladat),
- közösségi ellátások,
- támogató szolgáltatás,
- utcai szociális munka,
- nappali ellátások

- **Étkezés**
- Azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

- **Házi segítségnyújtás**
- A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell
- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

- **Családsegítés**
- A családsegítés az Szt. szerint a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

- **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás**
- A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás célja, hogy a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából biztosítson ellátást.

- **Közösségi ellátások**
- A közösségi ellátásoknak három típusát különböztethetjük meg:
- pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek részére biztosított közösségi ellátás,
- szenvedélybetegek részére biztosított alacsonyküszöbű ellátás.

- **Támogató szolgáltatás**
- A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

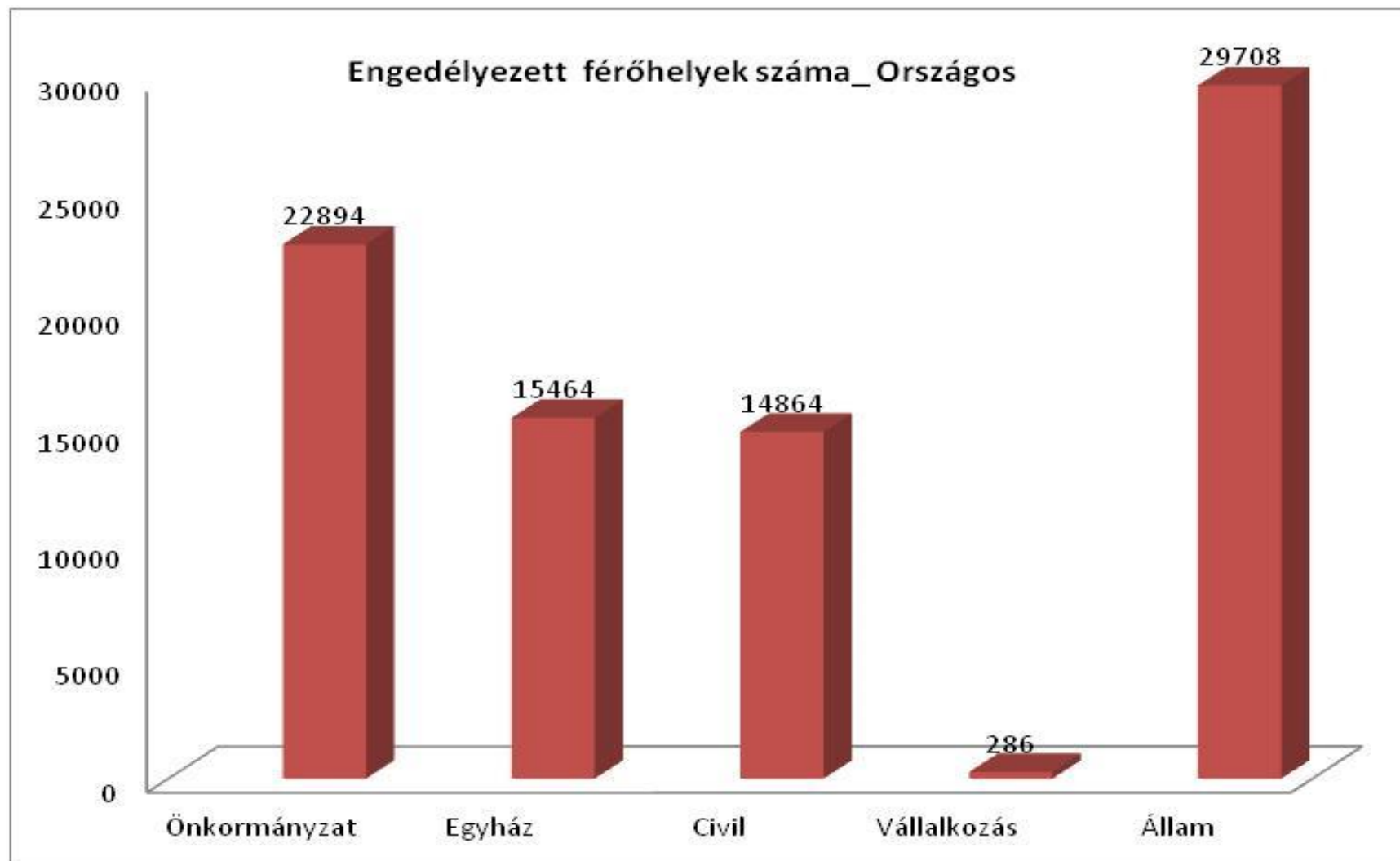
- **Utcai szociális munka**
- Az utcai szociális munka keretében biztosítani kell az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét.
-

- **Nappali ellátás**
- A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,
- tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
- a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
- harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek
- részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak - ide nem értve az idős személyeket - napközbeni étkeztetését.

- **ápolást, gondozást nyújtó intézmények** (idősek otthona, pszichiátriai betegek otthona, szenvedélybetegek otthona, fogyatékos személyek otthona, hajléktalanok otthona)
- **rehabilitációs intézmények** (pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye),

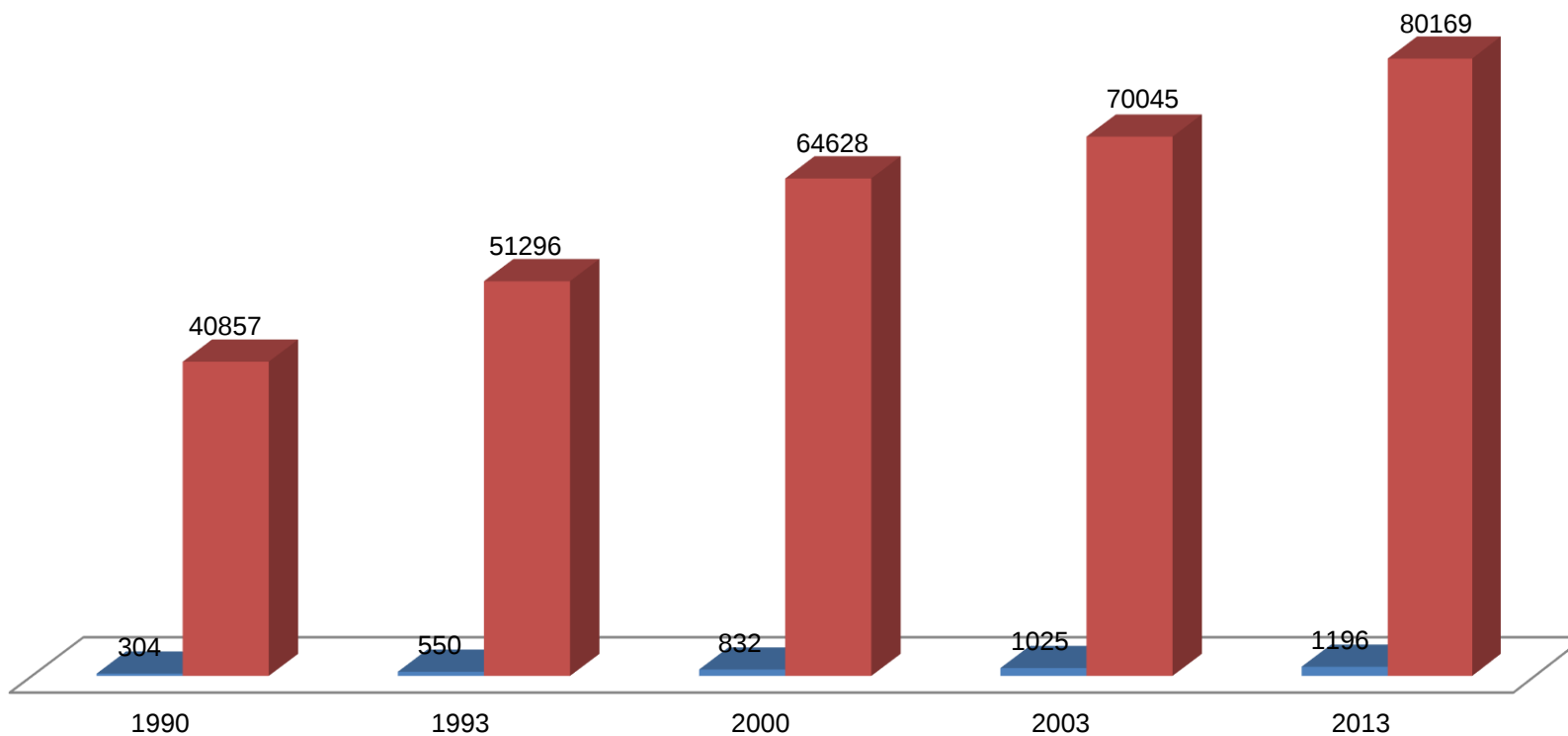
- **lakóotthonok** (fogyatékos személyek lakóotthona, mely lehet: rehabilitációs célú lakóotthon, valamint ápoló-gondozó célú lakóotthon, pszichiátriai betegek lakóotthona, mely csak rehabilitációs célú lakóotthon lehet, szenvedélybetegek lakóotthona, mely csak rehabilitációs célú lakóotthon lehet)
- **átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények** (időskorúak gondozóháza, fogyatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek átmeneti otthona, szenvedélybetegek átmeneti otthona, éjjeli menedékhely, hajléktalan személyek átmeneti szállása),
- **támogatott lakhatás,**

2013. ÉVI KSH ADATOK ALAPJÁN

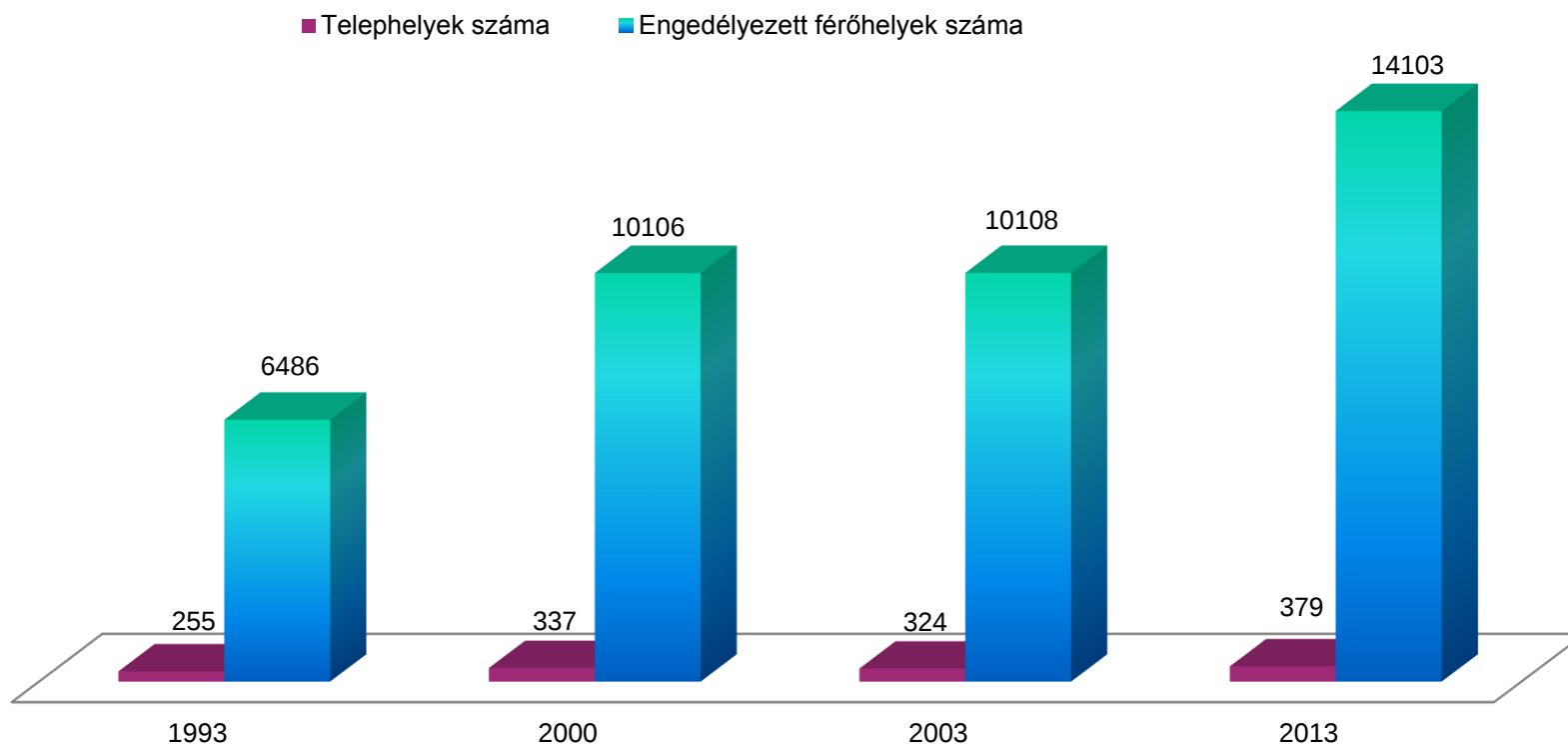

A tartós bentlakásos szociális intézmények főbb adatai (KSH 2013. alapján)

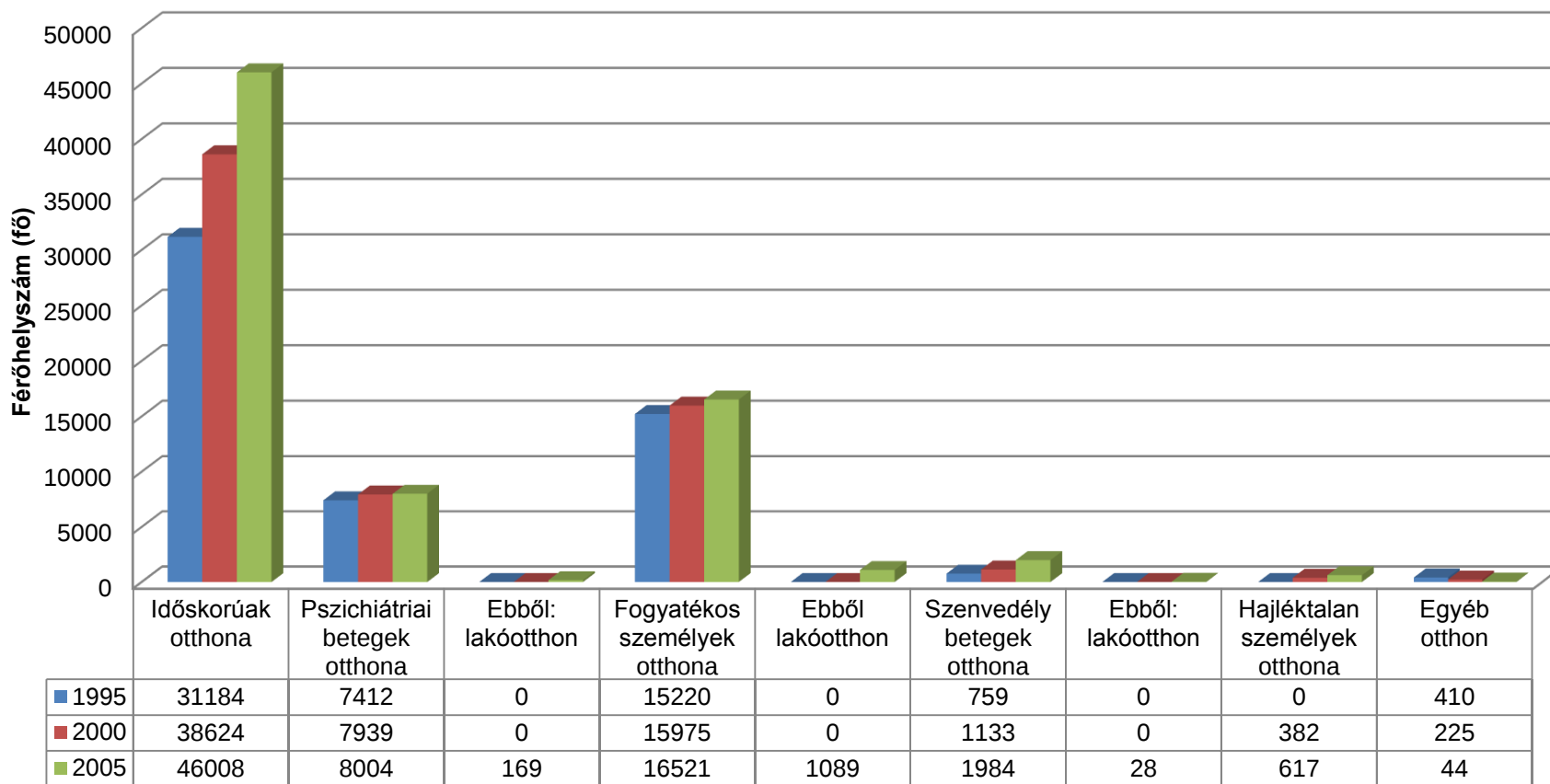
■ Telephelyek száma ■ Engedélyezett férőhelyek száma

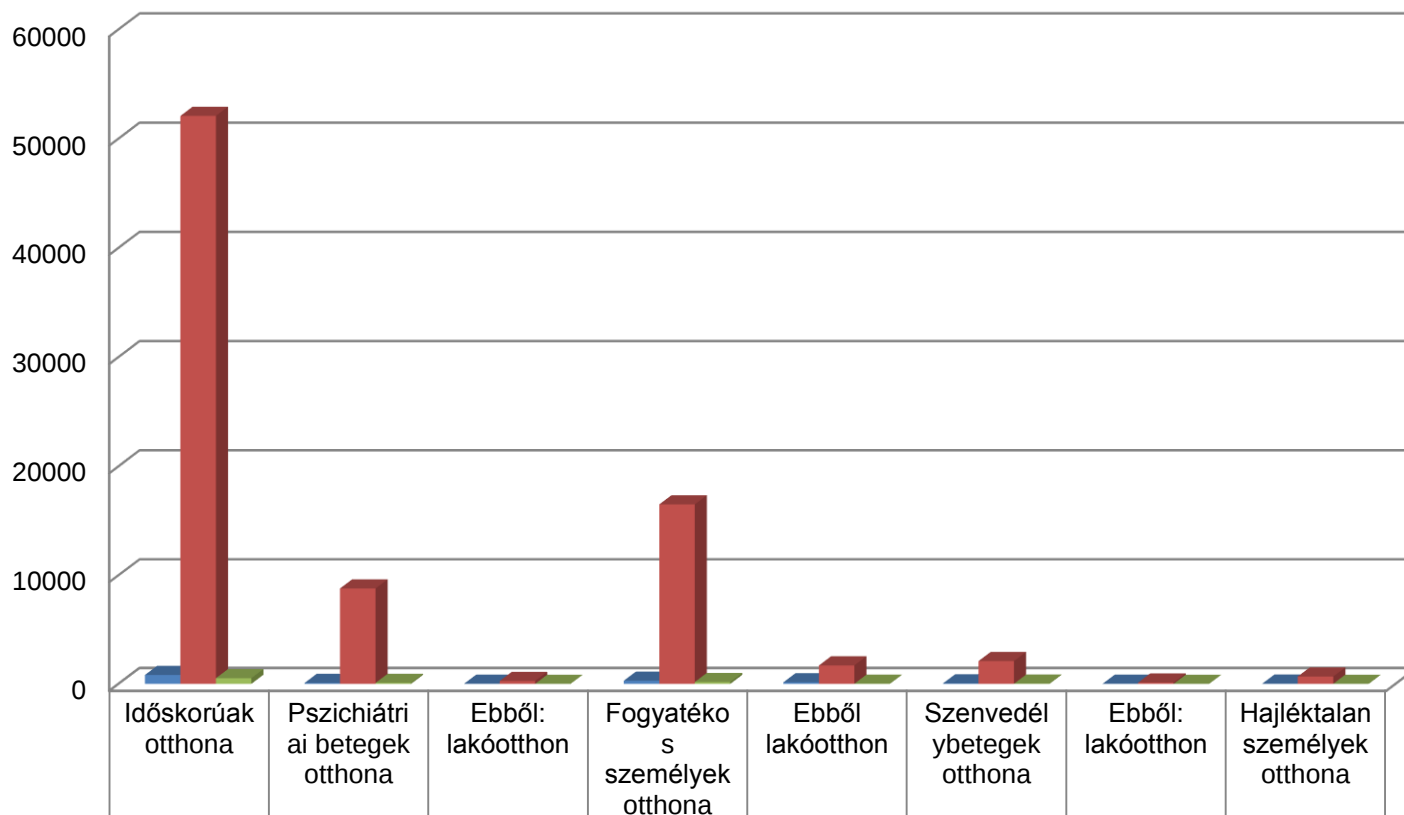
Az átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények főbb adatai (KSH 2013. alapján)

A tartós bentlakásos szociális intézmények férőhelyszáma ellátási típusonként (KSH 2013. alapján)

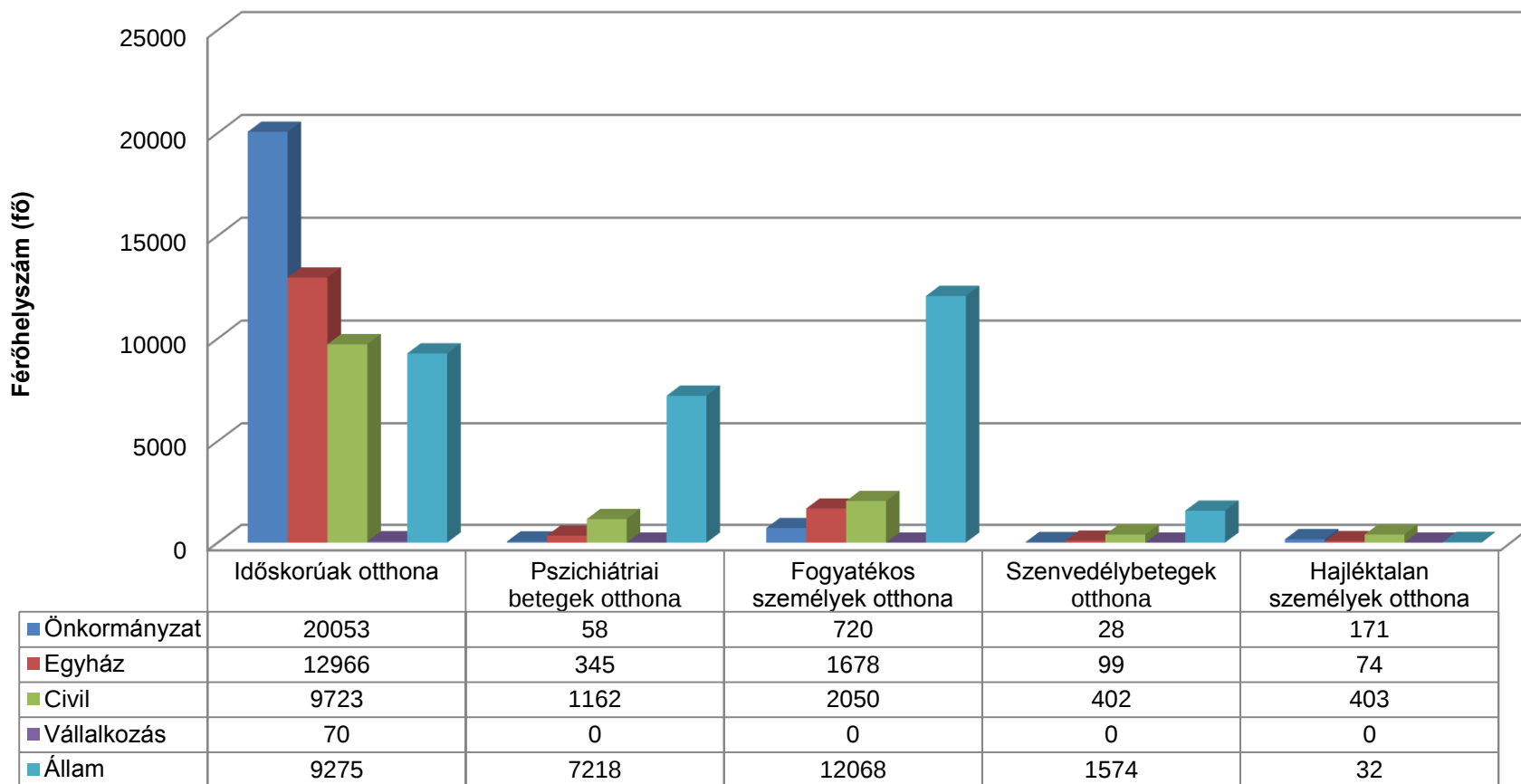

A tartós bentlakásos szociális intézmények működési adatai típus szerint (KSH 2013. alapján)

■ Telephelyek száma	824	87	17	290	144	52	12	21
■ Engedélyezett férőhelyek száma	52087	8783	268	16516	1701	2103	127	680
■ Százezer lakosra jutó férőhely	527,3	88,9	2,7	167,2	17,2	21,3	1,3	6,9

A tartós bentlakásos szociális intézmények férőhelyszáma típus és fenntartó szerint (KSH 2013. alapján)

- **Idősek otthona**
- Idősek otthonába:
- napi 4 órát meghaladó gondozási szükséglettel rendelkező,
- rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő,
- a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el.

- **Idősek otthona**
- Az idősek otthonában a 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékossága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, napi 4 órát meghaladó gondozási szükséglettel rendelkező személy is ellátható, ha ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható

- **Fogyatékos személyek ápoló, gondozó otthona**
- A fogyatékos személyek otthonába az a fogyatékos személy vehető fel, akinek oktatására, képzésére, foglalkoztatására, valamint gondozására **csak** intézményi keretek között van lehetőség.

- **Pszichiátriai betegek ápoló, gondozó otthona**
- A pszichiátriai betegek otthonába:
- **az a krónikus pszichiátriai** beteg vehető fel,
- aki az ellátás igénybevételeének időpontjában nem veszélyeztető állapotú,
- akut gyógyintézeti kezelést nem igényel,
- szociális helyzete miatt önmaga ellátására segítséggel sem képes.

- **Szenvedélybetegek ápoló, gondozó otthona**
- A szenvedélybetegek otthonában annak a személynek az ápolását, gondozását végzik
- aki szomatikus és mentális állapotát stabilizáló, illetve javító kezelést igényel,
- önálló életvitelre időlegesen nem képes,
- de - a külön jogszabályban meghatározott - kötelező intézeti gyógykezelésre nem szorul.

- **Rehabilitációs intézmények**
- A rehabilitációs intézmény a bentlakók önálló életvezetési képességének kialakítását, illetve helyreállítását szolgálja.

- **Pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek** rehabilitációs intézményében azt a
- 18. életévét betöltött pszichiátriai beteget, illetve 16. életévét betöltött szenvedélybeteget kell ellátni,
- aki rendszeres vagy akut gyógyintézeti kezelésre nem szorul és
- utógondozására nincs más mód.

- A **fogyatékosok** rehabilitációs intézménye azoknak a fogyatékos, valamint mozgás-, illetőleg látássérült személyeknek az elhelyezését szolgálja,
- akiknek oktatása, képzése, átképzése és rehabilitációs célú foglalkoztatása csak intézményi keretek között valósítható meg.

- A **hajléktalanok** rehabilitációs intézménye annak az aktív korú,
- munkaképes hajléktalan személynek az elhelyezését szolgálja,
- akinek szociális ellátása ily módon indokolt, és
- aki önként vállalja a rehabilitációs célú segítőprogramokban való részvételt.

- **Átmenti elhelyezést nyújtó intézmények**
- Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények - a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével - ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra – mely legfeljebb egy évvel meghosszabbítható- teljes körű ellátást biztosítanak.

- Az **idősek gondozóházába** azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel,
- akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

- A **fogyatékosok gondozóházában** azok a fogyatékos személyek helyezhetők el,
- akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá.

- A **pszichiátriai betegek átmeneti otthonában** az a pszichiátriai beteg helyezhető el,
- akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg,
- viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt.

- A **szenvedélybetegek** **átmeneti otthonában** az a személy helyezhető el,
- akinél szakorvosi (addiktológus, pszichiáter) **szakvélemény** alapján **szenvedélybetegség** került megállapításra, és
- ellátása **átmeneti jelleggel** **családjában** vagy **lakókörnyezetében** **nem** oldható meg.

- Az **éjjeli menedékhely** az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás biztosítását lehetővé tevő szolgáltatás.
- A **hajléktalan személyek átmeneti szállása** azoknak a hajléktalan személyeknek az elhelyezését biztosítja, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra.

- **Lakóotthonok**
- A lakóotthonok olyan kis létszámú (8–12, kivételesen 14) fogyatékos, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg személyeket befogadó bentlakásos intézmények, - ideértve az autista személyeket is -, amely az ellátást igénybevevő részére életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

- A **fogyatékos személyek ápoló-gondozó** célú lakóotthonában
- a családban élő,
- önellátásra legalább részben képes,
- tizenhat évesnél idősebb, de a reá irányadó nyugdíjkorhatárt még be nem töltött fogyatékos személy,
- a fogyatékoság jellegétől és súlyosságától függetlenül elhelyezhető.
- Az ellátottak teljes körű ellátása biztosított. A nagykorú fogyatékos személy fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonában történő elhelyezésének feltétele a benyújtott orvosi dokumentáció felhasználásával lefolytatott alapvizsgálat elvégzése.

- **Rehabilitációs célú** lakóotthonba az a személy helyezhető el
- aki intézményi elhelyezés során felülvizsgálaton részt vett és a felülvizsgálat eredménye, illetve a gondozási terv és az egyéni fejlesztés alapján lakóotthoni elhelyezése az önálló életvitel megteremtése érdekében indokolt,
- aki családban él és képességei fejlesztése, valamint ellátása lakóotthoni keretek között biztosítható és rehabilitációja családjában nem megoldható,
- önellátásra legalább részben képes,
- tizenhatodik életévét már betöltötte, de a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem.

- **Támogatott lakhatás**
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényben foglaltak szerint:
- „A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához.”

- A támogatott lakhatás a fogyatékos személyek, a pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek részére biztosított ellátás, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően, az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosít
- lakhatási szolgáltatást,
- mentálhigiénés, szociális munka körébe tartozó és egyéb támogató technikák alkalmazásával végzett esetvitelt,
- kísérő támogatást,
- komplex szükségletfelmérés alapján, erre vonatkozó igény esetén : étkezést, ápolást-gondozást, fejlesztést, a társadalmi életben való részvételt segítő szolgáltatásokat

- Ezen szolgáltatásokat a fenntartó
- szociális szolgáltatást nyújtó szolgáltatóval, intézménnyel kötött megállapodás útján,
- más támogatott lakhatást nyújtó fenntartóval együttesen, a közös működtetésre vonatkozó megállapodás alapján,
- más, a tevékenységi köre szerinti működési engedéllyel rendelkező vagy a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett szervezettel kötött megállapodás útján,
- az intézményi szolgáltatások intézményen kívüli szervezet által történő ellátásának szabályai szerint is biztosíthatja.

- A támogatott lakhatás esetében a lakhatási szolgáltatás az alábbiak szerint valósulhat meg:
- legfeljebb hat fő számára kialakított lakásban vagy házban,
- hét-tizenkét fő számára kialakított lakásban vagy házban,
- legfeljebb ötven fő elhelyezésére szolgáló lakások, épületek együttesében.

- Hatályos szabályozás értelmében a fogyatékos, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg személyek számára ápolást, gondozást nyújtó
- nagy létszámú intézmény átalakítása esetén támogatott lakhatás,
- új intézmény vagy új férőhely létrehozása esetén támogatott lakhatás formájában kell nyújtani,
- Az ötven főnél alacsonyabb férőhelyszámú otthonok ötven férőhelyig bővíthetők ápolást, gondozást nyújtó intézményi formában is.

- **Változott** a komplex szükségletfelmérés szabálya:
- a komplex szükségletfelmérést az első szükségletfelmérés időpontját követő másfél év múlva,
- ezt követően legalább három évente kell elvégezni.
- A komplex szükségletfelmérés költségét a fenntartónak kell viselni.
- A hajléktalan célcsoport kikerült 2015. január 1-jei hatállyal a támogatott lakhatás igénybevevői köréből.
-

- **A bentlakásos intézményi szolgáltatások megszervezése**
- A bentlakásos intézményi szolgáltatások megszervezése az alábbi formákban történhet:
- **tiszta profilú intézmény:** egy ellátotti csoport részére azonos gondozási feladatok ellátása,
- **részlegek:** több intézménytípus szolgáltatásainak biztosítása részleg kialakításával,
- **vegyes profilú intézmény:** több intézménytípus egy bentlakásos intézményben történő megszervezése,
- **integrált intézmény:** több intézménytípus különálló szervezeti egységekben történő megszervezése.

- Változások a szociális törvényben

- A fenntartó meghatározhatja tartós bentlakásos intézmény esetén – rehabilitációs intézmény, hajléktalanok otthona és rehabilitációs célú lakóotthon kivételével- azokat a férőhelyeket, amelyek belépési hozzájárulás megfizetése esetén tölthetők be.
- Egyházi és nem állami fenntartó esetén a belépési hozzájárulással betölthető férőhelyek aránya az 50 %-ot nem haladhatja meg, az állami fenntartónál a jogszabály nem határoz meg korlátot.
- A belépési hozzájárulás maximális összege 8 millió forint, melyet a szociális ágazati portálon közzé kell tenni.
- A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott intézmények esetén a belépési hozzájárulásának összegét a honlapján kell közzé tenni.

- A belépési hozzájárulást
- az ellátást igénylő,
- a belépési hozzájárulás megfizetését vállaló személy fizeti meg.
- Az ellátás igénybevétele előtt írásban kötendő megállapodásnak tartalmaznia kell –amennyiben alkalmaznak belépési hozzájárulást – a belépési hozzájárulás összegét, az azt megfizető személy megjelölését, a belépési hozzájárulás megfizetésére és a visszafizetésére vonatkozó szabályokat.
- A befizetett belépési hozzájárulás időarányos visszafizetésének módját és részletes szabályait házirendben kell szabályozni.

- A jogszabály rögzíti, hogy ellátási kötelezettség fennállása esetén az ellátás nem tagadható meg a belépési hozzájárulás megfizetésére nem képes személytől.
- Az ellátotti érdekre garanciális elem, hogy amennyiben a gondozás az intézménybe történő beköltözést követően három éven belül megszűnik, a belépési hozzájárulás arányos részét vissza kell fizetni az ellátottnak, vagy örökösének, illetve ha a belépési hozzájárulás megfizetését más személy vállalta, akkor e személynek vagy örökösének.

- Az Szt. lehetőséget biztosít arra, hogy a 2015. január 1-jét követően megüresedő emelt szintű férőhelyek betöltése esetén a fenntartó döntése alapján az emelt szintű férőhelyre nem egyszeri hozzájárulás, hanem helyette belépési hozzájárulás állapítható meg.
- Ebben az esetben a belépési hozzájárulásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, viszont a belépési hozzájárulás alkalmazása nem érinti a férőhely minősítését.

- **Térítési díj szabályozásának változása**
- Megváltozott az intézményi térítési díj kiszámításának szabálya.
- a hatályos szabályozás értelmében az intézményi térítési díj összege nem haladhatja meg a **szolgáltatási önköltséget**.
- **Változott** a szabályozás arra az esetre vonatkozóan, amikor az ellátott térítésmentesen vette igénybe az ellátást és részére visszamenőlegesen rendszeres pénzellátás került megállapításra.
- Az Szt. lehetővé teszi, hogy ez esetben a személyi térítési díj megfizetésének kezdő időpontja a rendszeres pénzellátásra való jogosultság kezdő napja legyen.

- **Jogorvoslatban történt változás**
- Az intézményi jogviszony keletkezése, az intézményi jogviszony megszüntetése és a személyi térítési díj megállapítása eseteiben az Szt. nem szabályozta egyértelműen a jogorvoslati eljárást.
- Hatályos szabályozás értelmében „A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások esetében a fenntartó döntésének bírósági felülvizsgálata, valamint a felmondás jogellenességének bírósági megállapítása a döntés, illetve felmondás kézhezvételétől számított harminc napon belül kérhető”.

- **Intézményi jogviszony megszüntetése tárgyában bekövetkezett módosítás**
- A hatályos szabályozás értelmében az ellátás igénybevételének megkezdése előtt megkötött megállapodás felmondható, ha az ellátott, a törvényes képviselője vagy a térítési díjat megfizető személy térítési díj fizetési kötelezettségének az alábbiak szerint nem tesz eleget:
- hat hónapon át folyamatosan térítésidő-tartozás áll fenn, és az a hatodik hónap utolsó napján a kéthavi személyi térítési díj összegét meghaladja, és
- vagyoni, jövedelmi viszonyai lehetővé teszik a térítési díj megfizetését.

- Ha az ellátott, a törvényes képviselője vagy a térítési díjat megfizető személy vagyoni, jövedelmi viszonyai olyan mértékben megváltoztak, hogy a személyi térítési díj megfizetésére vonatkozó kötelezettségnek nem tud eleget tenni, köteles az intézményvezetőnél rendkívüli jövedelemvizsgálat lefolytatását kezdeményezni.
- Ha az ellátott, a törvényes képviselője vagy a térítési díjat megfizető személy nem kéri a rendkívüli jövedelemvizsgálat lefolytatását, úgy kell tekinteni, hogy vagyoni, jövedelmi viszonyai lehetővé teszik a térítési díj megfizetését.

- Ha három hónapon át térítésidő-tartozás áll fenn, az ellátottat, a törvényes képviselőt vagy a térítési díjat megfizető személyt **írásban** tájékoztatni kell a felmondás lehetőségéről, annak kezdő időpontjáról, valamint a rendkívüli jövedelemvizsgálat lehetőségéről.
- Nem alkalmazható a térítésidő-tartozása miatti felmondás, ha a kötelezett ingatlanvagyonán jelzálogjog biztosítja a követelést.

- **Befogadásra vonatkozó változások**
- Az a szociális szolgáltató, intézmény jogosult állami támogatásra 2012. évtől kezdődően, amely szolgáltatás a területi lefedettséget figyelembevevő finanszírozási rendszerbe befogadást nyert.
- A hatályos szabályozás értelmében az állami kötelező feladatot ellátó Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság mentesül a befogadási kötelezettség alól.

- A központi költségvetésről szóló törvényben biztosított támogatás befogadás nélkül is jár, ha
- a változás a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítását nem teszi szükségessé, vagy
- a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítását kizárólag fenntartóváltás teszi szükségessé.

- Egyedi esetek kezelése érdekében a jogszabály lehetőséget biztosít a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszternek (államháztartásért felelős miniszter egyetértése szükséges), hogy indokolt esetben az adott szolgáltatás befogadása mellett döntsön a kapacitásokra tekintet nélkül. Indokolt eset különösen megszűnt intézmény ellátottairól való gondoskodás, a területileg hiányzó szolgáltatás pótlása, valamint a máshol nem ellátható személyek ellátásának biztosítása.

- **A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendeletben bekövetkezett főbb változások**

- A Szociális és Gyámhivatalok hivatalból 2014. június 30-ig bejegyezték a szolgáltatói nyilvántartásba az engedéllyel rendelkező szolgáltatásokat.
- Az ideiglenes működési engedélyek 2014. december 31-én lejártak, de a jogszabályváltozásnak köszönhetően a működést engedélyező szerv a 2014. december 31-én vagy azt követően hatályukat veszítő ideiglenes hatályú bejegyzések hatályát hivatalból, kizárólag ellátási érdekből 2016. december 31-éig más jogszabályi felhatalmazás hiányában is meghosszabbíthatja, ha a fenntartó benyújtja a határozatlan idejű bejegyzéshez szükséges feltételek megteremtésére vonatkozó szakmai tervét, vagy az ennek érdekében igényelt európai uniós forrás felhasználására megkötött támogatási szerződés másolatát. A működést engedélyező szerv a meghosszabbítás kérdésében 2015. március 31-éig dönt. A döntés jogerőre emelkedéséig az ideiglenes hatályú bejegyzés hatálya meghosszabbodik.

- **Szakmai fejlesztendő területek**
- képzési rendszer felülvizsgálata,
- továbbképzések hatékony szervezése,
- életpálya modell bevezetése,
- szociális bértábla kidolgozása.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE